

The Association between Related-Party Transactions and the Existence of Distortions in Financial Statements and the Financial Reporting Quality: The Role of Restatements and Accrual Estimation Errors¹

Majid Rastegar², Hossein Etemadi³, Mansour Momeni⁴

Received: 2023/01/30

Accepted: 2023/04/29

Research Paper

Abstract

There are two opposing theoretical frameworks concerning related party transactions in prior studies. The first theory, known as efficient contracting, argues that related-party transactions can be used to optimize internal resource allocation and reduce transaction costs; the second theory, known as agency theory, argues that related-party transactions provide opportunities for controlling shareholders, managers, and others related parties to extract resources from minority shareholders. The main goal of this study is to determine which of these theories is compatible with the transactions made with related parties in Iran. For this purpose, the impact of transactions with related parties on the presentation of financial reports containing distortions and its impact on the quality of accruals has been investigated, and in this regard, the number 134 firms listed on the Tehran Stock Exchange during the years 2016 to 2021 has been investigated. To test the hypotheses of this research, pooled and cross-sectional data were used, and the regression analysis results show a positive and significant association between the amount of related party transactions and next year's restatements, which is a measure of distortion in financial statements. Also, there is a negative and significant association between the amounts of related party transactions and accrual quality, which is used as a measure of reporting quality in this research.

Keyword: Related Party Transactions, Accruals, Financial Reporting Quality, Restatements, Distortion.

JEL Classification: M41, G17, G53, C31, C33.

1. DOI: 10.22051/JERA.2023.42772.3094

2 Ph.D. Student, Department of Accounting, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. (m_rastegar@modares.ac.ir).

3 Professor, Department of Accounting, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. (Corresponding Author). (etemadih@modares.ac.ir).

4 Professor, Department of Management, Tehran University, Tehran, Iran. (mmomeni@ut.ac.ir).

<https://jera.alzahra.ac.ir>

تأثیر معاملات با اشخاص وابسته بر وجود تحریف در صورت‌های مالی و کیفیت گزارشگری مالی: با تأکید بر تعدیلات سنواتی و خطای برآورد ارقام تعهدی^۱

مجید رستگار^۲، حسین اعتمادی^۳، منصور مومنی^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۰۹

مقاله پژوهشی

چکیده

در خصوص انگیزه‌های معاملات با اشخاص وابسته دو تئوری رقیب وجود دارد: تئوری اول، تئوری قرارداد کارآمد است که در آن فرض می‌شود تعامل نزدیک بین اشخاص وابسته، به شرکت‌ها کمک می‌کند تا هزینه‌های معاملات را در مقایسه با هزینه‌های معامله با اشخاص غیروابسته کاهش دهند؛ تئوری دوم مبتنی بر تئوری نمایندگی و دیدگاه فرصت‌طلبانه است. از منظر این تئوری معاملات با اشخاص وابسته برای سهامداران دارای حق کنترل، مدیران و سایر اشخاص وابسته فرصت‌های مناسبی فراهم می‌کند تا از طریق آنها منابع شرکت را به سود خود و به ضرر سهامداران فاقد حق کنترل خارج کنند. هدف اصلی پژوهش حاضر این است که مشخص شود معاملات صورت‌گرفته با اشخاص وابسته در ایران با کدامیک از این تئوری‌ها سازگار است. برای این منظور تأثیر معاملات با اشخاص وابسته بر ارائه گزارش‌های مالی حاوی تحریف و همچنین تأثیر آن بر کیفیت گزارشگری مالی بررسی شده است. در همین رابطه تعداد ۱۳۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹ مورد بررسی قرار گرفت. در آزمون فرضیات این پژوهش داده‌های تلفیقی و مقطعی استفاده شده است. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که مبلغ معاملات با اشخاص وابسته بر تعدیلات سنواتی سال بعد که معیار تحریف در صورت‌های مالی می‌باشد تأثیر مثبت و معنادار دارد. همچنین مبلغ معاملات با اشخاص وابسته بر کیفیت گزارشگری مالی که معیار اندازه‌گیری آن کیفیت ارقام تعهدی است، تأثیر منفی و معنادار دارد.

واژه‌های کلیدی: ارقام تعهدی، تحریف، تعدیلات سنواتی، کیفیت گزارشگری، معاملات با اشخاص وابسته.

طبقه بندی موضوعی: C33, C31, G17, G53, M41.

10.22051/JERA.2023.42772.3094 :DOI .۱

۲. دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. (mj.rastegar@yahoo.com).

۳. استاد، گروه حسابداری دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).

(etemadiah@modares.ac.ir)

۴. استاد، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران. (mmomeni@at.ac.ir)

https://jera.alzahra.ac.ir

مقدمه^۱

معاملات با اشخاص وابسته برای سهامداران دارای حق کنترل و سایر اشخاص وابسته که به نحوی توانایی اعمال نفوذ در شرکت دارند، ابزارهای بالقوه‌ای فراهم می‌کند تا منافع خود را با سلب حقوق و منافع سایر سهامداران و ذینفعان تأمین کنند (رینگرت و توماس^۲ ۲۰۱۲؛ ۸۴۸). درخصوص انگیزه‌های معاملات با اشخاص وابسته دو تئوری رقیب وجود دارد (فانگ، لوبو، ژانگ و ژائو^۳ ۲۰۱۸؛ ۷۷) تئوری اول، تئوری قرارداد کارآمد^۴ است که در آن فرض می‌شود تعامل نزدیک بین اشخاص وابسته به آنها کمک می‌کند تا هزینه‌های معاملات را در مقایسه با هزینه‌های معامله با اشخاص غیروابسته کاهش دهند (کانا و پالپو^۵ ۲۰۰۰؛ ۸۷۱). تئوری دوم مبتنی بر تئوری نمایندگی و دیدگاه فرصت طلبانه است (جانسون، لاپورتا، لویز و اسلیفر^۶ ۲۰۰۰؛ ۲۵). از منظر این تئوری معاملات با اشخاص وابسته برای سهامداران دارای حق کنترل، مدیران، اعضای هیات مدیره و سایر اشخاص وابسته فرصت‌های مناسبی فراهم می‌کند تا از طریق آنها منابع را به سود خود و به ضرر سهامداران فاقد حق کنترل، از شرکت خارج کنند. نتایج حاصل از پژوهش‌های متعددی تئوری اخیر را تایید کرده‌اند، از جمله پژوهش‌های انجام شده توسط (جانسون و دیگران^۷ ۲۰۰۰؛ ۲۲)، (جانکوف، لاپورتا، لویز و اسلیفر^۸ ۲۰۰۸؛ ۴۳۱)، (چئونگ، راول و استوریتیز^۹ ۲۰۰۶؛ ۳۴۳) و (داو و مگوایر^{۱۰} ۲۰۰۹؛ ۱۸۱۷).

گروه‌های دارای حق کنترل تنها زمانی می‌توانند این منافع را برای خود کسب کنند که قابل اثبات نباشد چراکه در این حالت سهامداران فاقد حق کنترل می‌توانند مدارکی از این نحوه کسب منافع تهیه کنند و دست به اقدامات قانونی بزنند (دایک و زینگالس^{۱۱} ۲۰۰۴؛ ۵۴۰). از این‌رو، مدیران از اختیار خود در حوزه گزارشگری مالی استفاده می‌کنند و سعی می‌نمایند

۱. مقاله مستخرج از پایان نامه دکتری

2. Ryngaert and Thomas
3. Fang, Lobo, Zhang and Zhao
4. efficient contract
5. Khanna and Palepu
6. Johnson, La Porta, Lopez, and Shleifer
7. Djankov, La Porta, Lopez, and Shleifer
8. Cheung, Rau, and Stouraitis
9. Dow, and McGuire
10. Dyck and Zingales

اینگونه منافع را پنهان کنند (لیوز، نندا و واسکی^۱ ۲۰۰۳؛ ۵۰۹). این اقدام مدیران آگاهی‌بخشی صورت‌های مالی و کیفیت گزارشگری مالی را تحت تاثیر قرار می‌دهد و احتمال ارائه صورت‌های مالی حاوی تحریف بااهمیت ناشی از گزارشگری مالی متقلبانه را افزایش می‌دهد. این دلایل باعث شده است که (بیسلی، کارسلو، هرمانسن و نیل^۲ ۲۰۱۰) ادعا کنند معاملات با اشخاص وابسته می‌تواند نشان‌دهنده وجود ریسک تقلب باشد.

به اعتقاد (جورجنسن و مورلی^۳، ۲۰۱۷؛ ۹۳۳) در حال حاضر شواهد کافی که نشان دهد معاملات با اشخاص وابسته با اهداف فرصت‌طلبانه صورت می‌گیرد و منجر به کاهش کیفیت گزارشگری می‌شود وجود ندارد، از اینرو آنها پیشنهاد کرده‌اند تا در پژوهش‌های آتی ارتباط معاملات با اشخاص وابسته با کیفیت گزارشگری مالی مورد بررسی قرار گیرد. امروزه تمرکز پژوهش‌ها در خصوص معاملات با اشخاص وابسته، اغلب در اقتصاد کشورهای آسیایی رایج است، چراکه در اقتصاد این کشورها ساختار مالکیت غالباً متمرکز می‌باشد و در نتیجه، نگرانی‌هایی را در خصوص انگیزه‌های سهامداران دارای حق کنترل برای تضییع حقوق سایر سهامداران و ذینفعان ایجاد می‌کند (گوردون و هنری^۴، ۲۰۰۵). همچنانکه در پژوهش انجام شده توسط (وولانداری، ستیاوان و دیداگدو^۵، ۲۰۲۲) در اندونزی و پژوهش انجام شده توسط (هو و سون^۶، ۲۰۱۹؛ ۱۶۱) در چین نشان داده است که معاملات با اشخاص وابسته در این کشورها با اهداف فرصت‌طلبانه صورت گرفته است. در ایران همچون سایر کشورهای آسیایی با توجه به ساختار مالکیت متمرکز، انجام معاملات با اشخاص وابسته آسان است و احتمال استفاده از اینگونه معاملات برای پنهان کردن منافع کسب‌شده توسط سهامداران دارای حق کنترل و مدیران وجود دارد؛ که این امر در نهایت منجر به افزایش احتمال ارائه گزارش‌های مالی تحریف‌شده خواهد شد. لذا پاسخ این سوال، که آیا معاملاتی که در شرکت‌های ایرانی با اشخاص وابسته انجام می‌شود با انگیزه‌های فرصت‌طلبانه صورت می‌گیرد و یا این معاملات ابزاری کارآمد برای رفع نیازهای خاص شرکت است، ضروری به نظر می‌رسد.

1. Leuz, Nanda, and Wysocki
2. Beasley, Carcello, Hermanson, and Neal
3. Jorgensen and Morley
4. Gordon and Henry
5. Wulandari, Setiawan, and Widagdo
6. Hu, and Sun

بررسی‌های صورت گرفته در رابطه با مطالعات داخلی در این زمینه نشان می‌دهد، پژوهش‌های محدودی در خصوص ارزیابی تاثیر معاملات با اشخاص وابسته بر شاخص‌های کیفیت گزارشگری مالی و صورت‌های مالی حاوی تحریف انجام شده ضمن اینکه در اغلب پژوهش‌ها از متغیر دامی به عنوان شاخص اندازه‌گیری معاملات با اشخاص وابسته استفاده شده است مانند پژوهش انجام شده توسط (حاجیها و آزادخواه ۱۳۹۹؛ ۱۹۷). در پژوهش‌هایی که در آنها مبلغ معاملات با اشخاص وابسته به عنوان متغیر پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است، تاثیر آن بر معیارهای مدیریت سود مورد ارزیابی قرار گرفته است مانند پژوهش انجام شده توسط (سرلک و اکبری ۱۳۹۲؛ ۸۴) و یا اینکه از مدل‌هایی غیر از مدل‌های مورد استفاده در این پژوهش بهره گرفته شده است مانند پژوهش انجام شده توسط (شعری و حمیدی ۱۳۹۱؛ ۸) همچنین مدل‌های بکارگرفته شده در پژوهش حاضر تاکنون در ادبیات پژوهشی داخلی مورد استفاده قرار نگرفته‌اند، لذا نتایج حاصل از این پژوهش ضمن توسعه مبانی نظری پژوهش‌های گذشته در حوزه معاملات با اشخاص وابسته، به استفاده کنندگان و ذینفعان گزارش‌های مالی کمک می‌کند تا مبلغ معاملات با اشخاص وابسته را به عنوان شاخصی جهت ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی و احتمال وجود تحریف بااهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه مورد استفاده قرار دهند. از طرف دیگر، این امر به حساب‌برسان کمک می‌کند که ارزیابی قابل اتکاتری از ریسک حسابرسی داشته باشند و عملیات حسابرسی اثربخش‌تری را اجرا نمایند. همچنین، سایر استفاده کنندگان و ذینفعان نیز تصمیم‌گیری‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری مناسب‌تری را اتخاذ خواهند کرد که نتایج همه این موارد در نهایت منجر به تخصیص بهینه منابع اقتصادی خواهد شد.

در ادامه مقاله، پس از مرور ادبیات مرتبط با موضوع و تشریح مبانی نظری و فرضیه‌ها؛ به ارائه روش‌شناسی، مدل‌ها و تعریف عملیاتی متغیرها پرداخته می‌شود و در نهایت در قسمت بحث و نتیجه‌گیری، پاسخ سوالات مطرح شده در این پژوهش ارائه می‌گردد و پیشنهاداتی برای پژوهش‌های آتی بیان می‌شود.

مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

به اعتقاد (کولبک و می‌هیو^۱ ۲۰۱۷؛ ۹۰۴) با دو استدلال، معاملات با اشخاص وابسته بر افزایش خطر تحریف بااهمیت صورتهای مالی موثر است. استدلال اول این است که دخیل بودن

مدیریت در معاملات با شرکت، احتمالاً نشانه‌ای از وجود ضعف صداقت و اخلاق حرفه‌ای در رده‌های بالای مدیریتی سازمان است.^۱ در نتیجه، در این حالت اگر مدیران از معاملات با اشخاص وابسته به منظور ارزش آفرینی برای سازمان و سهامداران استفاده نکنند این احتمال افزایش می‌یابد که مدیران مزبور از اختیاراتی که در حوزه گزارشگری دارند برای افزایش ثروت خود به هزینه سایر سهامداران استفاده کنند. در همین ارتباط (بیسلی و دیگران ۲۰۱۰) در مطالعه خود نشان دادند که ضعف صداقت و اخلاق حرفه‌ای مدیران کلیدی‌ترین دلیل موارد تقلب‌هایی بوده است که آنها مورد بررسی قرار داده‌اند و به این نتیجه رسیدند که وجود معاملات با اشخاص وابسته نشان‌دهنده وجود ریسک تقلب بالاتر است.

استدلال دوم مبتنی بر این فرض است که افراد درون‌سازمانی که از معاملات با اشخاص وابسته برای کسب یا حفظ منافع خود استفاده می‌کنند، همواره سعی در پنهان کردن و عدم افشای اینگونه منافع خواهند داشت. زمانی که اینگونه افراد فعالانه در صدد پنهان کردن منافع کسب‌شده خود در صورت‌های مالی برمی‌آیند یا این اقدام را با استفاده از روشهای جایگزین مانند تلاش برای ارائه نکردن گزارش‌های مالی شفاف انجام می‌دهند؛ نتیجه این اقدامات منجر به ارائه صورتهای مالی حاوی تحریف خواهد بود که احتمال کشف موارد پنهان شده یا افشا نشده و لزوم تعدیل گزارش‌ها در سال‌های آتی را طریق تعدیلات سنواتی افزایش می‌دهد.

در ایالات متحده (کولبک و می‌هیو، ۲۰۱۷؛ ۹۰۰؛ ۲۰۱۷) در پژوهش خود نشان دادند که معاملات با اشخاص وابسته با تعدیلات سنواتی آتی ارتباط مثبت دارد. به اعتقاد آنها این موضوع نشان می‌دهد معاملات با اشخاص وابسته یکی از عوامل ریسک بالقوه تحریف باهیت در گزارش‌های مالی است. در پژوهش انجام شده توسط (ریبار، راوت و ویلسون^۲، ۲۰۱۴؛ ۵۰۶) با در نظر گرفتن تعدیلات سنواتی دوره‌های بعد به عنوان معیاری از گزارشگری مالی متقلبانه ارتباط منفی بین معیارهای کیفیت گزارشگری و تعدیلات سنواتی نشان داده شد. نتایج تحقیقات ارائه‌شده در بالا نشان می‌دهد که معاملات با اشخاص وابسته می‌تواند برای دینفعان و حساب‌رسان، هشدار وجود تحریف با اهمیت ناشی از گزارشگری مالی متقلبانه باشد. باید توجه داشت که این هشدار لزوماً به دلیل وجود تعدیلات سنواتی در گزارش‌های مالی نیست بلکه ناشی از فراهم شدن شرایطی است که منجر به ارائه گزارش‌های مالی بی‌کیفیت و اشتباه می‌شود، که در نتیجه آن

1. Tone at the top

2. Hribar, Kravet, and Wilson

احتمال تعدیلات سنواتی در سال‌های آتی افزایش می‌یابد (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷؛ ۹۰۵). بر همین اساس سوال اول پژوهش این است که آیا معاملات با اشخاص وابسته منجر به افزایش احتمال خطر تحریف بااهمیت در گزارش‌های مالی می‌شود یا خیر؟

در ادبیات پژوهش معیارهای متعددی برای ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی مورد استفاده قرار گرفته است؛ از جمله کیفیت سود که در تحقیق (شیپر و وینسنت^۱، ۲۰۰۳؛ ۱۰۲) به عنوان معیار کیفیت گزارشگری در نظر گرفته شده یا مدیریت سود که در پژوهش (پیتزو^۲، ۲۰۱۳؛ ۳۱۵) به عنوان معیار کیفیت گزارشگری مورد استفاده قرار گرفته است. بر اساس یافته‌های (دیچو دیچاو^۳، ۲۰۰۲؛ ۳۷) کیفیت اقلام تعهدی با کیفیت گزارشگری مالی در ارتباط تنگاتنگ است. در همین خصوص (فرانسیس، لافوند، اولسون و شیپر^۴، ۲۰۰۵؛ ۲۹۷) در پژوهش خود از کیفیت اقلام تعهدی به عنوان معیار کیفیت گزارشگری مالی استفاده کردند که در پژوهش حاضر نیز از این معیار به عنوان کیفیت گزارشگری مالی استفاده شده است.

چنانچه سهامداران دارای حق کنترل و مدیران، از معاملات با اشخاص وابسته به عنوان فرصتی جهت تامین منافع خود و به ضرر سهامداران فاقد حق کنترل استفاده کنند، در این حالت آنها از اختیار خود در حوزه گزارشگری مالی به منظور پنهان کردن اینگونه منافع استفاده خواهند کرد (لیوز و همکاران، ۲۰۰۳؛ ۵۱۰). در پژوهش‌های مختلف شواهدی ارائه شده که نشان می‌دهد معاملات با اشخاص وابسته برای دستیابی به اهداف خاص گزارشگری مالی یا مالیاتی مورد استفاده قرار می‌گیرد (لو، ونگ و فریث^۵، ۲۰۱۰؛ ۲۲۸). البته باید توجه داشت که بخش عمده‌ای از اختیارات مدیریت در حوزه گزارشگری مالی از برآوردها و پیش‌بینی‌های مدیریت نشات می‌گیرد که بر اساس استانداردهای حسابداری نیز مجاز شمرده شده است (لو، لی و سوگیانسیس^۶، ۲۰۱۰؛ ۷۸۳). برآوردها و پیش‌بینی‌های مدیریت عمدتاً در اقلام تعهدی تبلور می‌یابد و در صورتی که شناسایی اقلام تعهدی در گزارش‌های مالی با خطا اندازه‌گیری شده باشد، کیفیت اقلام تعهدی و به تبع آن کیفیت گزارشگری مالی کاهش می‌یابد. در همین رابطه (دیچو دیچاو، ۲۰۰۲؛ ۳۵) اینگونه استدلال می‌کنند که به رغم اینکه اقلام تعهدی ابزاری است که در حسابداری برای اندازه‌گیری بهتر عملکرد شرکت مورد استفاده قرار می‌گیرد اما در برخی موارد شرکت‌ها با دستکاری

1. Schipper and Vincent
2. Pizzo
3. Dechow and Dichev
4. Francis, LaFond, Olsson, and Schipper
5. Lo, Wong, and Firth
6. Lev, Li, and Sougiannis

اقدام تعهدی برای دستیابی به اهداف گزارشگری مد نظر خود استفاده کرده و از اختیارشان در حوزه گزارشگری مالی بهره می‌برند، لذا کیفیت اقدام تعهدی با کیفیت گزارشگری در ارتباط تنگاتنگ است و معیار کیفیت گزارشگری مالی تلقی می‌شود (دیچو و دیچاو، ۲۰۰۲: ۴۶).

همچنین برخی شواهد تجربی نیز از این موضوع پشتیبانی می‌کنند که معاملات با اشخاص وابسته ابزاری برای مدیریت سود است، برای مثال (هوانگ، چیو و وانگ^۱، ۲۰۱۳: ۲۹۲) در مطالعه خود در چین، به ارتباط مثبت بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود از طریق اندازه‌گیری اقدام تعهدی اختیاری دست یافتند. همچنین (لو و وونگ^۲، ۲۰۱۱: ۶۰۷) نشان دادند که احتمال اینکه شرکت‌های درگیر معاملات با اشخاص وابسته که دارای انگیزه برای مدیریت سود هستند، روش‌های قیمت‌گذاری خرید و فروش کالاها و خدمات از (به) اشخاص وابسته را به صورت داوطلبانه افشا کنند، کمتر است. همچنین شواهد ارائه شده توسط (توماس، هرمان و اینوی^۳، ۲۰۰۴: ۳) نشان می‌دهد که شرکت‌های ژاپنی درآمد گزارش شده خود را نه تنها از طریق اقدام تعهدی، بلکه از طریق معاملات با اشخاص وابسته مدیریت می‌کنند. (چئونگ، جینگ، لاب و استورایتیس^۴، ۲۰۰۹: ۳۷۲) نیز در پژوهش خود در هنگ‌کنگ دریافتند که چنانچه معاملات با اشخاص وابسته برای اهداف سوداگرانه انجام شده باشد، به میزان قابل توجهی با افشای اطلاعات کمتری همراه است. (لی، کانگ، لی و پارک^۵، ۲۰۱۶: ۲۲۴) در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که معاملات با اشخاص وابسته صرف‌نظر از اندازه، نوسان و یا غیر نقدی بودن اینگونه معاملات، قابلیت مقایسه صورتهای مالی را کاهش می‌دهد. در پژوهشی دیگر (گوردون و هنری، ۲۰۰۵) نشان دادند بین اقدام تعهدی غیرعادی و معاملات با اشخاص وابسته ارتباط معنادار وجود دارد. با توجه به مطالب پیش گفته، سوال دوم پژوهش این است که آیا تاثیر مبلغ معاملات با اشخاص وابسته بر افزایش خطر تحریف بااهمیت در گزارش‌های مالی که در پاسخ به سوال اول پژوهش بدست آمده است به معیار کیفیت اقدام تعهدی ارائه شده توسط دیچو و دیچاو نیز تسری می‌یابد یا خیر. هدف اصلی از این کار علاوه بر بسط مبانی نظری موضوع، تقویت^۶ و افزایش قابلیت اتکای نتایج فرضیه اول است.

1. Hwang, Chiou, and Wang
2. Lo and Wong
3. Thomas, Herrmann, and Inoue
4. Cheungag, Jing, Lub, Rau, and Stouraitis
5. Lee, Kang, Lee, and Park
6. robust

فرضیه ها یا پرسش های پژوهش

با توجه به مطالب اشاره شده در بالا فرضیه های این پژوهش به شرح زیر ارائه می شود:

فرضیه ۱: معاملات با اشخاص وابسته تاثیر مثبت و معناداری بر وجود تحریف در صورت های مالی دارد.

فرضیه ۲: معاملات با اشخاص وابسته تاثیر منفی معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش با توجه به عدم امکان کنترل کلیه متغیرهای مربوط نمی تواند از نوع پژوهش های تجربی محض باشد، لذا این پژوهش از نوع پژوهش های نیمه تجربی است. با توجه به تجزیه و تحلیل اطلاعات گذشته، این پژوهش در زمره پژوهش های پس رویدادی است. با توجه به اینکه نتایج بدست آمده از پژوهش به حل یک مشکل یا موضوع خاص می پردازد، از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش تحلیل آماری نیز از نوع تجزیه و تحلیل همبستگی با رویکرد رگرسیونی است (افلاطونی، ۱۳۹۲). همچنین با توجه به اینکه در این پژوهش با مشاهده و بررسی نمونه، الگویی برای کل جامعه استخراج می گردد از نظر نوع استدلال استقرایی و از آنجا که در آن با بررسی هایی که انجام می شود رفتار آینده متغیر پیش بینی می شود از بعد تئوری، از نوع پژوهش های اثباتی است. در این پژوهش، گردآوری اطلاعات در دو مرحله انجام شده است، در مرحله اول برای تدوین مبانی نظری پژوهش از کتب و مقالات موجود به روش کتابخانه ای استفاده شده و در مرحله دوم، داده های مربوط به متغیرهای پژوهش از صورت های مالی منتشر شده شرکت ها در سایت کدال جمع آوری شده است. پایش و طبقه بندی متغیرها در مرحله ابتدایی با استفاده از نرم افزار اکسل انجام شده و برای آزمون فرضیه های پژوهش نرم افزار Eviews10 مورد استفاده قرار گرفته است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش، کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال های ۱۳۹۱ تا سال ۱۴۰۰ است. اطلاعات مالی شرکت های مورد بررسی در این بازه زمانی باید در دسترس باشد، سال مالی آنها منتهی به پایان اسفندماه باشد و در طول این بازه زمانی، سال مالی آنها تغییر نکرده باشد. شرکت های سرمایه گذاری، واسطه گری های مالی و پولی و همچنین نهادهای مالی به دلیل ماهیت متفاوت آنها در نمونه انتخابی قرار نگرفته است. همچنین شرکتهای بیمه و بانک نیز در نمونه لحاظ نشده است چرا که یکی از اصلی ترین متغیرهای مورد استفاده در این پژوهش تغییرات سرمایه در گردش است که امکان استخراج متغیر مزبور از صورت های مالی شرکت های بیمه و بانک به دلیل ساختار خاص صورت های مالی

آنها امکان‌پذیر نیست. قابل ذکر است که اطلاعات سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۳ و سال ۱۴۰۰ برای محاسبه متغیرهای مستقل و وابسته‌ای که نیاز به اطلاعات چند سال قبل و سال آتی دارند استفاده شده است؛ از این رو بازه زمانی مورد استفاده در پژوهش سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹ می‌باشد. با در نظر گرفتن شرایط بالا، تعداد ۱۳۴ شرکت به شرح جدول (۱)، به عنوان نمونه نهایی پژوهش انتخاب شده است.

جدول ۱. اعضای جامعه مورد بررسی

سال-شرکت	تعداد شرکت‌ها	فرایند انتخاب شرکت‌های نمونه پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران
۱،۸۶۶	۳۱۱	تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که دارای صورت‌های مالی حسابرسی شده در بازه زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ می‌باشند و پایان سال مالی آن ۱۲/۲۹ بوده است.
(۱۷۴)	(۲۹)	کسر می‌شود: تعداد شرکت‌هایی که سال مالی خود را تغییر داده‌اند
(۳۹۰)	(۶۵)	کسر می‌شود: تعداد شرکت‌هایی که در دوره پژوهش دارای اطلاعات ناقص بوده‌اند (یا داده پرت داشته‌اند)
(۴۹۸)	(۸۳)	کسر می‌شود: تعداد شرکت‌های بانکی، بیمه‌ای، واسطه‌گری مالی، نهادهای مالی و سرمایه‌گذاری (به ترتیب ۱۱، ۶، ۱۰، ۱۴ و ۴۲ شرکت)
۸۰۴	۱۳۴	تعداد شرکت‌های انتخابی برای تحلیل نهایی

مدل‌های پژوهش

برای آزمون فرضیه اول و برای پاسخ به سوال اول پژوهش همانند (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷؛ ۹۰۷) از مدل (۱) استفاده شده است. این مدل به دنبال بررسی تاثیر متغیر مستقل معاملات با اشخاص وابسته (RPT) بر روی تعدیلات سنواتی سال آتی می‌باشد.

مدل (۱)

$$\begin{aligned} RESTATEMENT_{it+1} = & \varphi_0 + \varphi_1 RPT_{it} + \varphi_2 AU_SIZE_{it} + \varphi_3 AU_OPINION_{it} + \\ & \varphi_4 NAT_LEADER_{it} + \varphi_5 LNFEES_{it} + \varphi_6 LNASSETS_{it} + \varphi_7 LEVERAGE_{it} + \\ & \varphi_8 GROWTH_{it} + \varphi_9 ROA_{it} + \varphi_{10} Std_ROA_{it} + \varphi_{11} LOSS_{it} + \varphi_{12} LIT_{it} + \\ & \varphi_{13} ACQ_{it} + \varphi_{14} CHANGE_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

به منظور آزمون فرضیه دوم و پاسخ به پرسش دوم پژوهش از مدل (۲) استفاده شده است. این مدل به دنبال بررسی تاثیر متغیر مستقل معاملات با اشخاص وابسته (RPT) بر روی کیفیت ارقام تعهدی (معیار کیفیت گزارشگری مالی) می‌باشد.

مدل (۲)

$$\begin{aligned} Std.Dev.Re sid_{it} = & \alpha_0 + \alpha_1 RPT_{it} + \alpha_2 AverageOP.Cycle_{it} + \\ & \alpha_3 LogASSETS_{it} + \alpha_4 Std.Dev.Sale_{it} + \alpha_5 Std.Dev.CFO_{it} + \\ & \alpha_6 Std.Dev.\Delta WC_{it} + \alpha_7 Std.Dev.Earn_{it} + \alpha_8 Prob.NegativeEarning_{it} + \\ & \alpha_9 Average|\Delta WC|_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه‌گیری آنها

متغیرهای مورد استفاده در پژوهش و نحوه اندازه‌گیری آنها به شرح جدول (۲) می‌باشد:

جدول ۲. متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه‌گیری آنها

نام متغیر	نماد متغیر	روش اندازه‌گیری متغیر و منابع مربوطه
معاملات با اشخاص وابسته	RPT	مبلغ پولی معاملات با اشخاص وابسته تقسیم بر میانگین مجموع دارایی‌ها است (الهلالی ۲۰۱۸)، (گالری، گالری و سوپرانویچ ۲۰۰۸)، (سرلک و اکبری ۱۳۹۲) و (شعری و حمیدی ۱۳۹۱)
انحراف معیار ارقام باقیمانده ارقام تعهدی	Std.Dev.Resid	انحراف معیار ارقام باقیمانده معادله زیر که معیار کیفیت گزارشگری می‌باشد $\Delta WC_t = b_0 + b_1 CFO_{t+1} + b_2 CFO_t + b_3 CFO_{t-1} + \varepsilon_t$ در رابطه بالا ΔWC تغییرات سرمایه در گردش و CFO وجه نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی می‌باشد. (فرانسیس، لافوند، اولسون و شیپر ۲۰۰۴) و (فرانسیس و همکاران ۲۰۰۵) و (دیچو و دیچاو ۲۰۰۲)
تعدیلات سنواتی سال آتی	RESTATEMENT	مجموع قدر مطلق مبالغ تعدیلات سنواتی در صورت‌های مالی سال بعد تقسیم بر میانگین مجموع دارایی‌ها که معیار وجود تحرف در صورت‌های مالی می‌باشد. (فرانسیس، میچاس و یو ۲۰۱۳) و (نیوتن، وانگ و ویلیکینز ۲۰۱۳)
اندازه شرکت	Log_ASSETS	لگاریتم مجموع دارایی‌ها در تاریخ صورت وضعیت مالی (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷)
اهرم مالی	LEVERAGE	نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی (فرانسیس و همکاران ۲۰۱۳)
رشد شرکت	GROWTH	نسبت تغییر مجموع دارایی‌های شرکت در طی سال (فرانسیس و همکاران ۲۰۱۳)
بازده دارایی‌ها	ROA	نسبت درآمد به کل دارایی‌ها (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷)
زیان	LOSS	در صورت زیانده بودن شرکت کد ۱ و در غیر این صورت کد صفر (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷)
وجود دعاوی حقوقی	LIT	اگر شرکت دارای دعاوی حقوقی باشد کد ۱ و در غیر این صورت کد صفر (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷)
تحصیل	ACQ	اگر شرکت طی سال توسط شرکتی تحصیل شده باشد و یا شرکتی را تحصیل کرده باشد کد ۱ و در غیر این صورت کد صفر (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷)

1. El-Helaly
2. Gallery, Gallery, and Supranowicz
3. Francis, LaFond, Olsson, and Schipper
4. Francis, Michas, and Yu
5. Newton, Wang, and Wilkins

نام متغیر	نماد متغیر	روش اندازه‌گیری متغیر و منابع مربوطه
واریانس بازده دارایی‌ها	VAR_ROA	به صورت واریانس بازده دارایی‌ها در چهار سال گذشته اندازه‌گیری می‌شود (هوگان و ویلکینز ^۱ ۲۰۰۸)
اندازه حسابرس	AU_SIZE	تعداد پرسنل حرفه‌ای موسسات حسابرسی (دآنجلو ^۲ ۱۹۸۱)
تخصص حسابرس در صنعت	NAT_LEADER	جمع دارایی‌های تمام صاحبکاران موسسه‌ی حسابرسی در یک صنعت خاص تقسیم بر مجموع دارایی‌های شرکت‌های موجود در آن صنعت (کند ^۳ ۲۰۰۸)
لکاریم قراردادهای حسابرسی	Log_FEES	لگاریتم مبلغ قرارداد حسابرسی (هویتاش، مارکلویچ و باراگاتو ^۴ ۲۰۰۷)
گزارش تعدیل شده	AU_OPINION	تعداد بندهای شرط گزارش حسابرسی (دفوند و ژانگ ^۵ ۲۰۱۴) و (لنوکس و لی ^۶ ۲۰۱۲)
تغییر حسابرس	CHANGE	اگر حسابرس شرکت طی سال تغییر کرده باشد کد ۱ و در غیر این صورت کد صفر (ونسترالن ^۷ ۲۰۰۰).
میانگین طول چرخه عملیات	AverageOP.Cycle	میانگین طول چرخه عملیاتی از رابطه زیر بدست می‌آید: $\text{Sales/Average AR} + 365 / (\text{Cost of Goods Sold}) / \text{Average Inventory} / 365$ که در رابطه فوق Sales=فروش؛ AverageAR=میانگین حسابهای دریافتی؛ CostofGoodsSold=بهای تمام شده کالای فروش رفته؛ AverageInventory=میانگین موجودی‌ها می‌باشد. (دیچو و دیچاو ۲۰۰۲)
انحراف معیار فروش	Std.Dev.Sale	انحراف معیار فروش در سال‌های مورد بررسی (دیچو و دیچاو ۲۰۰۲)؛ (گوردون، هنری و پالیا ^۸ ۲۰۰۵)؛ (ژیان و ونگ ^۹ ۲۰۰۴) و (میشل، تاور و براون ^{۱۰} ۲۰۰۶)
انحراف معیار وجه نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی	Std.Dev.CFO	انحراف معیار وجه نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی در سال‌های مورد بررسی (دیچو و دیچاو ۲۰۰۲)؛ (گوردون، هنری و پالیا ۲۰۰۵)؛ (ژیان و ونگ ۲۰۰۴) و (میشل، تاور و براون ۲۰۰۶)

1. Hogan and Wilkins
2. DeAngelo
3. Kend
4. Hoitash, Markelevich, and Barragato
5. DeFond and Zhang
6. Lennox and Li
7. Vanstraelen
8. Gordon, Henry, and Palia
9. Jian and Wong
10. Mitchell, Tower, and Brown

نام متغیر	نماد متغیر	روش اندازه گیری متغیر و منابع مربوطه
انحراف معیار تغییرات سرمایه در گردش	Std.Dev.ΔWC	انحراف معیار تغییرات سرمایه در گردش در سال‌های مورد بررسی (دیچو و دیچاو ۲۰۰۲)؛ (گوردون، هنری و پالیا ۲۰۰۵)؛ (ژیان و ونگ ۲۰۰۴) و (میشل، تاور و براون ۲۰۰۶)
انحراف معیار درآمد قبل از اقلام تعهدی	Std.Dev.Earn	انحراف معیار درآمد قبل از اقلام تعهدی بلندمدت در سال‌های مورد بررسی. این متغیر به صورت حاصل جمع جریان‌های نقدی عملیاتی و تغییرات سرمایه در گردش محاسبه می‌شود. (دیچو و دیچاو ۲۰۰۲)؛ (گوردون، هنری و پالیا ۲۰۰۵)؛ (ژیان و ونگ ۲۰۰۴) و (میشل، تاور و براون ۲۰۰۶)
احتمال تحقق زیان توسط شرکت	Prob.NegativeErning	تعداد دفعات زیان‌ده شدن شرکت در دوره زمانی پژوهش تقسیم بر تعداد سال‌های مورد بررسی (دیچو و دیچاو ۲۰۰۲)؛ (گوردون، هنری و پالیا ۲۰۰۵)؛ (ژیان و ونگ ۲۰۰۴) و (میشل، تاور و براون ۲۰۰۶)
میانگین قدرمطلق تغییرات سرمایه در گردش	Average ΔWC	میانگین قدرمطلق تغییرات سرمایه در گردش فروش در سال‌های مورد بررسی (دیچو و دیچاو ۲۰۰۲)؛ (گوردون، هنری و پالیا ۲۰۰۵)؛ (ژیان و ونگ ۲۰۰۴) و (میشل، تاور و براون ۲۰۰۶)

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

آمار توصیفی مربوط به متغیرهای مدل (۱) و (۲) شامل کمترین و بیشترین عدد متغیر و همچنین میانگین، میانه و انحراف معیار متغیرها در جامعه آماری به ترتیب در جدول‌های (۳) و (۴) ارائه شده است. در مدل (۱) و (۲) به ترتیب از روش داده‌های تلفیقی و مقطعی برای آزمون فرضیه‌های اول و دوم استفاده شده است. از این رو تعداد مشاهدات در جدول (۳) برابر با ۸۰۴ سال-شرکت و در جدول (۴) برابر با ۱۳۴ مشاهده می‌باشد.

جدول ۳. آمار توصیفی متغیرهای مدل (۱)

نام متغیر	نماد متغیر	میانگین	کمینه	بیشینه	میانه	انحراف معیار
تعدیلات سنواتی	RESTATEMENT	۰/۰۱۲	۰	۰/۰۶۷	۰/۰۱۰	۰/۰۲۶
معاملات با اشخاص وابسته	RPT	۰/۳۸	۰	۲/۹	۰/۲۸	۰/۴۵
اندازه حسابرس	AU_SIZE	۲/۱	۱/۱	۳/۱	۲/۰	۰/۵

نام متغیر	نماد متغیر	میانگین	کمینه	بیشینه	میانه	انحراف معیار
تعداد بندهای شرط حسابرس	AU_OPINION	۱/۵	۰	۱۴	۰	۲/۱۵
تخصص حسابرس در صنعت	NAT_LEADER	۰/۲	۰/۰۰۰۲	۱/۰۰	۰/۱	۰/۲۵
لگاریتم مبلغ قرارداد حسابرسی	Log_FEES	۱/۸۴	۱/۳	۲/۹۵	۲/۰	۰/۵
لگاریتم دارایی‌ها	Log_ASSETS	۶/۵۵	۴/۸۶	۸/۷۵	۶/۴۲	۰/۷۹
اهرم مالی	LEVERAGE	۰/۵۳	۰/۰۱	۱/۳۳	۰/۵۴	۰/۲۳
رشد شرکت	GROWTH	۱/۲۲	۰/۶۸	۵/۸۹	۱/۱۴	۰/۳۸
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۱۲	-۰/۳۶	۰/۴۷	۰/۱۱	۰/۱۲
نام متغیرهای دوجهی در مدل (۱)						
نام متغیرهای دوجهی	نماد متغیر	تعداد مشاهدات	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی نسبی	درصد فراوانی نسبی
گزارش زیان کد ۱، در غیر این صورت صفر	LOSS	۸۰۴	۸۵	۰/۱۰۵	۰/۱۰۵	۱۰/۵
وجود دعاوی حقوقی کد ۱، در غیر این صورت صفر	LIT	۸۰۴	۴۸۷	۰/۶۰۶	۰/۶۰۶	۶۰/۶
اگر شرکت در طی سال توسط شرکتی تحصیل شده یا شرکتی را تحصیل کرده باشد کد ۱، در غیر این صورت صفر	ACQ	۸۰۴	۶۴	۰/۰۷۹	۰/۰۷۹	۷/۹
تغییر حسابرس کد ۱، در غیر این صورت صفر	CHANGE	۸۰۴	۱۶۷	۰/۲۰۸	۰/۲۰۸	۲۰/۸

یکی از مهمترین شاخص‌های مرکزی که در جدول (۳) انعکاس یافته میانگین است که شاخص مناسبی برای نشان دادن مرکز ثقل توزیع داده‌ها می‌باشد. میانگین تعدیلات سنواتی و معاملات با اشخاص وابسته به ترتیب حدود ۰/۱۲ و ۰/۳۸ است که نشان‌دهنده این است که به طور میانگین تعدیلات سنواتی و معاملات با اشخاص وابسته به ترتیب معادل حدود ۱/۲ درصد و ۳۸ درصد میانگین دارایی‌های شرکت‌های مورد بررسی است. از جمله دلایل بالا بودن میانگین

نسبت معاملات با اشخاص وابسته به میانگین دارایی‌ها این است که معاملات بین اشخاص وابسته غالباً به ارزش منصفانه دوره جاری صورت می‌گیرد درحالی‌که بسیاری از سرفصل‌های موجود در ترازنامه (صورت وضعیت مالی) به بهای تمام شده می‌باشد، ضمن اینکه متغیر معاملات با اشخاص وابسته شامل تمامی معاملات صورت گرفته با اشخاص وابسته در طی یک سال مالی اعم از خرید، فروش، دریافت، پرداخت و ... بین اشخاص وابسته می‌باشد. همچنین انحراف معیار شاخص مهمی برای نشان دادن میزان پراکندگی داده‌های می‌باشد. همانطور که در جدول (۳) نشان داده شده است تعداد بندهای شرط گزارش حسابرسی بیشترین انحراف معیار را دارا می‌باشد و دامنه آن از گزارش مقبول (تعداد بند شرط صفر) تا ۱۴ بند شرط متغیر بوده است. از سوی دیگر میانگین متغیر اهرم مالی که طبق یافته‌های (فرانسیس و همکاران ۲۰۱۳) منجر به افزایش احتمال وجود تعدیلات سنواتی در صورت‌های مالی سال آتی می‌گردند حدود ۵۳ درصد است که نشان‌دهنده حجم یالای بدهی در ساختار سرمایه شرکت‌های ایرانی است. همچنین متغیر بازده دارایی‌ها و رشد شرکت دارای میانگین تقریبی ۱۲ و ۲۲ درصد است که با توجه به میانگین سطح تورم در یک دهه اخیر منعکس‌کننده پایین بودن بازده سرمایه‌گذاری در شرکت‌های مورد بررسی است اما رشد شرکت‌ها روندی نسبتاً منطقی را تجربه کرده‌اند. قابل ذکر اینکه کمینه و بیشینه به ترتیب کمترین و بیشترین عدد متغیرها را در جامعه نشان می‌دهد کمینه و بیشینه متغیر بازده دارایی‌ها که طبق نظر (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷) پایین بودن آن نشان‌دهنده وجود مشکل در شرکت است و احتمال تحریف صورت‌های مالی و وجود تعدیلات سنواتی در صورتهای مالی سال بعد را افزایش می‌دهد، به ترتیب $0/36-$ و $0/47$ می‌باشد؛ این موضوع نشان می‌دهد کمترین بازده دارایی در بین شرکت‌های مورد بررسی $36-$ درصد و بیشترین بازده 47 درصد بوده است. وجود زیان و دعاوی حقوقی در واحدهای تجاری نیز دارای اثری مشابه پایین بودن بازده دارایی‌ها می‌باشد (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷) که طبق داده‌های جدول (۳) به ترتیب بیش از ۱۰ و ۶۰ درصد از شرکت‌های ایرانی زیانده بوده و دارای دعاوی حقوقی می‌باشند.

از تعداد ۸۰۴ مشاهده (۸۰۴ سال-شرکت) در ۱۶۷ مشاهده (۲۰/۸ درصد) حسابرس شرکت‌ها تغییر کرده است. میانگین اندازه شرکت که به صورت لگاریتم دارایی‌ها در تاریخ صورت وضعیت مالی اندازه‌گیری می‌شود معادل $6/55$ می‌باشد. بنا به استدلال (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷) دو نظر متفاوت برای احتمال تعدیلات سنواتی در صورت‌های مالی شرکت‌های بزرگتر وجود

دارد؛ نظر اول این است که چون در این شرکت‌ها معمولاً عملیات حسابداری پیچیده‌تری وجود دارد احتمال وجود تجدید ارائه در صورت‌های مالی بیشتر است. نظر دوم این است که چون شرکت‌های بزرگ اغلب سیستم‌های حسابداری توسعه یافته‌تری دارند، لذا احتمال تجدید ارائه در اینگونه شرکت‌ها کمتر است؛

بر اساس یافته‌های پژوهش (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷؛ ۹۰۰) هرچقدر کیفیت حسابرسی بیشتر باشد احتمال وجود تعدیلات سنواتی در صورت‌های مالی آتی کاهش می‌یابد در نتیجه صورت‌های مالی حاوی تحریف کمتر خواهند بود، بر همین اساس سایر متغیرهای کنترلی که آمار توصیفی مربوط به آنها در جدول (۳) ارائه شده است به ویژگی‌های حسابرِس و کیفیت حسابرسی مربوط می‌شود که به شرح زیر می‌باشد:

(دآنجلو^۱، ۱۹۸۱؛ ۱۸۶) معتقد است موسسه‌های بزرگ حسابرسی به دلیل حفظ موقعیت رقابتی انگیزه بالاتری برای اجرای یک حسابرسی با کیفیت دارند. موسسه‌های حسابرسی نیز که در یک صنعت خاص تجربه و مهارت بیشتری دارند، حسابرسی اثربخش‌تر و با کیفیت‌تری ارائه می‌کنند (کند^۲، ۲۰۰۸؛ ۴۹).

مبلغ قراردادهای یکی از عوامل موثر بر کیفیت حسابرسی است چرا که بالاتر بودن مبلغ قرارداد حسابرسی باعث افزایش تلاش حسابرسان در انجام عملیات حسابرسی می‌شود. از این‌رو حسابرسان عملیات حسابرسی را با کیفیت بالاتری انجام دهند (هویتاش، مارکلویچ و باراگاتو^۳، ۲۰۰۷؛ ۷۶۴) همچنین اظهار نظر تعدیل شده نشانه وجود تحریف در صورت‌های مالی است که احتمال تعدیلات سنواتی در سال‌های بعد را افزایش می‌دهد (دفوند و ژانگ^۴، ۲۰۱۴؛ ۲۷۵) و (لنوکس و لی^۵، ۲۰۱۲؛ ۱۵۴). تغییر حسابرِس بر اساس ادبیات تحقیق، باعث افزایش کیفیت حسابرسی می‌شود، چرا که گرایش حسابرسان برای ارائه گزارش‌های با شفافیت کمتر در سال‌های بعدی افزایش می‌یابد (ونسترالن، ۲۰۰۰؛ ۴۲۵).

از آنجا که آزمون مدل (۲) با استفاده از داده‌های مقطعی صورت گرفته است و تعداد مشاهدات آن برابر با ۱۳۴ می‌باشد که با تعداد مشاهدات در نمونه مربوط به مدل (۱) متفاوت

1. DeAngelo
2. Kend
3. Hoitash, Markelevich, and Barragato
4. DeFond and Zhang
5. Lennox and Li

است به همین دلیل نتایج مربوط به آمار توصیفی مدل (۲) پژوهش حاضر در جدول (۴) ارائه شده است. در مدل (۲) همانند روش بکار گرفته شده توسط دیچو و دیچاو (۲۰۰۲: ۴۷) به منظور هماهنگ شدن متغیرهای مستقل و کنترلی با متغیر وابسته، از متغیر مستقل و برخی متغیرهای کنترلی در سطح شرکت میانگین گرفته شده است.

جدول ۴. آمار توصیفی متغیرهای مدل (۲)

نام متغیر	نماد متغیر	میانگین	کمینه	بیشینه	میانه	انحراف معیار
انحراف معیار اقلام باقیمانده مدل (۳)	STD_Residuals	۰/۱۱	۰/۰۱۶	۰/۶۰	۰/۰۸۸	۰/۰۸۵
معاملات با اشخاص وابسته	RPT	۰/۲۳	۰	۲/۱۷	۰/۲۱	۰/۲۸
لگاریتم طول چرخه عملیات	LOG_OP.CYCLE	۲/۳۶	۱/۵۳	۲/۸۶	۲/۴	۰/۳
لگاریتم دارایی‌ها	Log_ASSETS	۶/۳۸	۴/۴۳	۸/۱۶	۶/۲۶	۰/۶۸
انحراف معیار فروش	STD_Sale	۰/۴۲	۰/۰۱۸	۳/۲۴	۰/۳۰	۰/۵۳
انحراف معیار وجه نقد عملیاتی	STD_CFO	۰/۰۹۳	۰/۰۱۲	۰/۳۵	۰/۰۸۱	۰/۰۵۷
انحراف معیار تعییرات سرمایه در گردش	STD_ΔWC	۰/۱۲	۰/۰۱۰	۰/۵۷	۰/۱۰	۰/۰۹۷
انحراف معیار درآمد قبل از اقلام تعهدی بلندمدت	STD_EARN	۰/۱۳	۰/۰۱۱	۰/۶۲	۰/۱۱	۰/۰۹۸
احتمال زیانده بودن شرکت	Prob.LOSS	۰/۰۹۲	۰	۰/۸۰	۰	۰/۱۹
میانگین قدر مطلق تغییرات سرمایه در گردش	Average_ ΔAC	۰/۱۱	۰/۰۲۴	۰/۴۱	۰/۰۹	۰/۰۶۵

چرخه‌های عملیاتی طولانی‌تر و همچنین بالا بودن نوسانات متغیرهای فروش، وجه نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی و درآمد قبل از اقلام تعهدی بلندمدت، نشان‌دهنده بالاتر بودن عدم اطمینان محیط عملیاتی است که واحد تجاری در آن فعالیت می‌کند، چنین شرایطی منجر به استفاده بیشتر از برآورد شده که نتیجه آن خطاهای برآورد بیشتر و پایین بودن کیفیت اقلام

تعهدی خواهد بود (دیچو و دیچاو ۲۰۰۲). همانطور که داده‌های جدول (۴) نشان می‌دهد میانگین انحراف معیار فروش، وجه نقد عملیاتی و درآمد قبل از ارقام تعهدی بلندمدت به ترتیب ۰/۴۲، ۰/۰۹ و ۰/۱۳ می‌باشد. با توجه به بالا بودن نسبی میانگین متغیرهای مزبور، این موضوع نشان می‌دهد شرکت‌های ایرانی در محیط عملیاتی با سطح عدم اطمینان نسبی بالا فعالیت می‌کنند که نتیجه آن می‌تواند پایین بودن کیفیت ارقام تعهدی در این شرکت‌ها باشد. زیان نشان‌دهنده شوک‌های منفی در محیط عملیاتی شرکت است لذا ارقام تعهدی اندازه‌گیری شده توسط واحدهای تجاری در پاسخ به چنین شوک‌هایی احتمالاً شامل خطای برآورد قابل توجهی هستند (دیچو و دیچاو ۲۰۰۲) داده‌های جدول (۴) نشان می‌دهد احتمال زیانده بودن شرکت‌های ایرانی در بازه زمانی مورد بررسی به طور میانگین میانگین معادل ۹/۲ درصد می‌باشد.

آمار استنباطی

قبل از آزمون فرضیه اول پژوهش باید آزمون چاو برای بررسی استفاده از روش داده‌های ترکیبی در مقابل روش داده‌های تلفیقی انجام شود (افلاطونی، ۱۳۹۲). نتایج حاصل از آزمون چاو برای مدل (۱) در جدول (۵)، نشان‌دهنده پذیرش روش داده‌های تلفیقی است، لذا نیازی به آزمون هاسمن وجود ندارد. بنابراین، در ادامه مدل (۱) پژوهش به منظور بررسی فرضیه اول، با استفاده از روش داده‌های تلفیقی آزمون شده است.

جدول ۵. نتایج آزمون چاو برای مدل‌های پژوهش

روش پذیرفته شده	آزمون چاو		الگوی مورد بررسی
	سطح خطا	آماره	
روش داده‌های تلفیقی	۰/۶۹	۰/۹۱۵	مدل (۱)

آزمون فرضیه اول

نتایج حاصل از آزمون مدل (۱) برای بررسی فرضیه اول در جدول (۶) منعکس شده است. با توجه آماره F بدست آمده (۴/۷۸) و سطح خطای آن ۰/۰۰۰، می‌توان ادعا کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد، در مجموع مدل تحقیق از معناداری بالایی برخوردار است. همچنین، ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۱۰/۲ درصد، نشان می‌دهد که در مجموع متغیرهای مستقل و کنترل بیش از ۱۰ درصد تغییرات متغیر وابسته را توضیح می‌دهند که در مقایسه با مدل (۲) که در جدول (۶) ارائه شده است از سطح توضیح‌دهندگی کمتری برخوردار است. آماره‌ی دوربین-

واتسون برابر با ۱/۶۴ است، لذا می‌توان نتیجه‌گیری کرد که خودهمبستگی مرتبه‌ی اول میان باقی‌مانده‌های مدل وجود ندارد. در فرضیه اول به بررسی تأثیر معاملات با اشخاص وابسته بر تعدیلات سنواتی سال آتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. با توجه به نتایج بدست آمده در جدول (۶) از برآورد مدل (۱)، ضریب متغیر مستقل معاملات با اشخاص وابسته ۱/۰۸۳ و سطح خطای آن ۰/۰۱ می‌باشد. بنابراین، با توجه به ضریب مثبت این متغیر و مقدار احتمال آنها، می‌توان ادعا کرد که افزایش مبلغ معاملات با اشخاص وابسته (در سطح خطای یک درصد) بر تعدیلات سنواتی سال آتی (معیار وجود تحریف ناشی از تقلب یا اشتباه در گزارش‌های مالی) تاثیر دارد. در نتیجه، این انتظار وجود دارد که با افزایش مبلغ معاملات با اشخاص وابسته احتمال وجود تحریف ناشی از تقلب یا اشتباه در صورت‌های مالی افزایش یابد که با نتایج پژوهش (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷؛ ۹۰۰) و (بیسلی و همکاران ۲۰۱۰) هماهنگ است.

جدول ۶. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول با استفاده از مدل (۱)

متغیر وابسته: تعدیلات سنواتی				
نام متغیر	ضرایب متغیر	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
مبلغ معاملات با اشخاص وابسته	۱/۰۸۳	۰/۴۱۹	۲/۵۸۶	۰/۰۱۰۰
اندازه حسابرس	۰/۶۳۱	۰/۹۰۱	۰/۷۰۱	۰/۴۸۳
تعداد بندهای شرط حسابرسی	۱/۲۳۰	۰/۲۴۲	۵/۰۸۰	۰/۰۰۰۰
تخصص حسابرس در صنعت	۱۰/۹۴۲	۳/۱۴۵	۳/۴۷۸	۰/۰۰۰۶
مبلغ قراردادهای حسابرس	-۷/۳۳۶	۱/۵۵۱	-۴/۷۲۷	۰/۰۰۰۰
لگاریتم دارایی‌ها	۷/۵۳۳	۱/۱۲۲	۶/۷۱۲	۰/۰۰۰۰
اهرم مالی	۰/۸۲۵	۱/۴۹۳	۰/۵۵۳	۰/۵۸۰
رشد شرکت	۱/۷۳۵	۰/۶۹۱	۲/۵۰۸	۰/۰۱۲
بازده دارایی‌ها	۸/۱۸۰	۳/۱۴۲	۲/۶۰۳	۰/۰۰۹
انحراف معیار بازده دارایی‌ها	-۰/۳۵۵	۲/۶۲۷	-۰/۱۳۵	۰/۸۹۲
زیان	۷/۲۵۳	۲/۴۳۲	۲/۹۸۱	۰/۰۰۳
دعای حقوقی	۱/۰۶۵	۰/۵۶۷	۱/۸۷۵	۰/۰۶۱
تحصیل شرکت	۱/۳۰۵	۱/۴۲۱	۰/۹۱۸	۰/۳۵۸
تغییر حسابرس	۸/۶۲۲	۵/۳۲۹	۱/۶۱۸	۰/۱۰۶
ضریب ثابت	-۲۵۴/۴۵۷	۳۹/۴۲۸	-۶/۴۵۳	۰/۰۰۰۰
ضریب تعیین: ۰/۱۰۲	آماره آزمون F: ۴/۷۸	سطح معناداری: ۰/۰۰۰۰	آماره دوربین واتسون: ۱/۶۴	

آزمون فرضیه دوم

نتیجه حاصل از آزمون مدل (۲) برای بررسی فرضیه دوم پژوهش در جدول (۷) انعکاس یافته است. همان‌طور که داده‌های جدول نشان می‌دهد، آماره $F_{۸۳/۴}$ در سطح خطای ۰/۰۰۰ است، از این رو می‌توان استنباط کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد، در مجموع مدل تحقیق از معناداری بالایی برخوردار است. ضریب تعیین تعدیل شده بدست آمده برای مدل (۲) برابر ۸۸/۲ درصد است که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترل پژوهش بیش از ۸۸ درصد تغییرات متغیر وابسته را توضیح می‌دهند لذا به طور کل مدل (۲) از اعتبار بیشتری در مقایسه با مدل (۱) برخوردار است. همچنین آماره‌ی دورین واتسون که برابر ۱/۹۷۶ است، نشان‌دهنده عدم وجود خودهمبستگی مرتبه‌ی اول میان باقی‌مانده‌های مدل است. در فرضیه دوم به بررسی نقش معاملات با اشخاص وابسته بر کیفیت اقلام تعهدی که یکی از معیارهای کیفیت گزارشگری مالی است پرداخته شده است. نتایج حاصل از برآورد مدل (۲) نشان می‌دهد ضریب متغیر مستقل معاملات با اشخاص وابسته ۰/۰۱۳ و سطح خطای آن ۰/۰۱۹ می‌باشد. بنابراین، با توجه به ضریب مثبت این متغیرها و مقدار احتمال آنها، می‌توان ادعا کرد که مبلغ معاملات با اشخاص وابسته (در سطح خطای دو درصد) با کیفیت اقلام تعهدی ارتباط معنادار و منفی دارد. این یافته‌ها با نتایج بدست آمده از پژوهش‌های (بل و کارسلو، ۲۰۰۰؛ ۱۶۹)، (حاجیها و آزادزاده، ۱۳۹۹؛ ۱۸۷)، وقعی، سلمانیان، مانیان و فیاض (۷۱؛ ۱۳۹۷) (سرلک و اکبری، ۲۰۲۰؛ ۷۷) که در آن از هموارسازی سود و مدیریت سود به عنوان معیارهای کیفیت گزارشگری مالی استفاده شده است هماهنگ می‌باشد، اما با یافته‌های پژوهش (الهلالی، ۲۰۱۶؛ ۳۷۵) که در پژوهش او رابطه معناداری بین کیفیت گزارشگری مالی و معاملات با اشخاص وابسته در شرکت‌های یونانی مشاهده نشد، مطابقت ندارد.

جدول ۷. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم با استفاده از مدل (۲)

متغیر وابسته: انحراف معیار اقلام باقیمانده مدل (۳) - معیار کیفیت اقلام تعهدی				
نام متغیر	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
معاملات با اشخاص وابسته	۰/۰۱۳	۰/۰۰۵	۲/۳۷۴	۰/۰۱۹
لگاریتم طول چرخه عملیاتی	۰/۰۱۳	۰/۰۱۲	۱/۱۴۲	۰/۲۵۶
لگاریتم مجموع دارایی‌ها	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۰/۳۲۱	۰/۷۴۸
انحراف معیار فروش	۰/۰۳۱	۰/۰۱۱	۲/۶۸۵	۰/۰۰۸

متغیر وابسته: انحراف معیار اقلام باقیمانده مدل (۳) - معیار کیفیت اقلام تعهدی				
نام متغیر	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
انحراف معیار وجه نقد عملیاتی	۰/۲۰۳	۰/۰۶۳	۳/۲۰۳	۰/۰۰۱
انحراف معیار تغییرات سرمایه در گردش	۰/۳۹۰	۰/۰۵۷	۶/۸۲۶	۰/۰۰۰
انحراف معیار درآمد قبل از اقلام تعهدی بلندمدت	۰/۴۵۷	۰/۰۴۲	۱۰/۸۰۹	۰/۰۰۰
احتمال زیانده بودن شرکت	۰/۰۰۵	۰/۱۵۴	۰/۰۴۳	۰/۹۶۵
میانگین قدر مطلق تغییرات سرمایه در گردش	۰/۲۵۰	۰/۰۸۶	۲/۸۹۰	۰/۰۰۴
ضریب ثابت	۰/۰۳۲	۰/۰۳۷	۰/۸۵۹	۰/۳۹۲
ضریب تعیین: ۰/۸۸۲	آماره آزمون F:	آماره دوربین واتسون:		
	۸۳/۴	۱/۹۷۶		

بحث و نتیجه گیری

معاملات با اشخاص وابسته ارتباط مستقیمی با رسوایی‌های حسابداری، تقلب و کاهش کیفیت سود و کیفیت گزارشگری دارند (جی و همکاران^۱، ۲۰۱۰؛ ۱۳۶؛ برای مثال، بسیاری از تقلب‌های حسابداری در سال‌های اخیر (از قبیل انرون، آدلفیا، تیکو، افکو، هولینگر و رایت آیت)^۲ به شکل‌های مختلفی درگیر معاملات با اشخاص وابسته بوده‌اند (هنری و همکاران، ۲۰۱۱؛ ۳). با این حال پژوهش‌های مختلف نشان داده است بخش قابل توجهی از اینگونه معاملات تنها به منظور اهداف تجاری و اقتصادی انجام شده است و اینگونه معاملات برای بهبود بکارگیری دارایی‌ها و تخصیص منابع صورت گرفته است مانند نتایج پژوهش‌های انجام شده توسط (رینگرت و توماس، ۲۰۱۲؛ ۸۴۵) و (ژیا، شی و وانگ^۳، ۲۰۱۳؛ ۲۲۹۵) از طرف دیگر پژوهش‌های دیگر نشان داده است معاملات با اشخاص وابسته در شرکت‌هایی که مرتکب تقلب شده‌اند شایع‌تر از شرکت‌هایی است که گزارشگری متقلبانده نداشته‌اند (بل و کارسلو، ۲۰۰۰؛ ۱۶۹). با توجه به اینکه در رابطه با معاملات با اشخاص وابسته دو تئوری رقیب شامل تئوری قرارداد کارآمد و تئوری مبتنی بر دیدگاه فرصت طلبانه وجود دارد (فنگ و همکاران، ۲۰۱۸؛ ۷۳) و نتایج

1. Ge et al

2. Enron, Adelphia, Tyco, Refco, Hollinger, Rite Aid

3. Jia, Shi, and Wang

پژوهش‌های متعدد در کشورهای مختلف و در بازه‌های زمانی متفاوت مویدهر دو تئوری بوده است، هدف از پژوهش حاضر تشخیص این است که معاملات صورت گرفته با اشخاص وابسته در ایران با کدامیک از این تئوری‌ها سازگار است. یافته‌های ناشی از فرضیه اول پژوهش حاضر نشان می‌دهد که معاملات با اشخاص وابسته در شرکت‌های ایرانی احتمال وجود تحریف با اهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه را افزایش می‌دهد که با نتایج پژوهش (کولبک و می‌هیو ۲۰۱۷) و (بیسلی و همکاران، ۲۰۱۰) هماهنگ است. ضمن اینکه نتایج فرضیه دوم پژوهش نشان می‌دهد معاملات با اشخاص وابسته منجر به ارائه گزارش‌های مالی با کیفیت پایین‌تر می‌گردد نتیجه حاصل از فرضیه دوم ضمن تایید نتیجه حاصل از فرضیه اول، با نتایج بدست آمده از پژوهش‌های (بل و کارسلو، ۲۰۰۰؛ ۱۶۹)، (حاجیها و آزادزاده، ۱۳۹۹؛ ۱۸۷)، (وقفی، سلمانیان، مانیان و فیاض، ۱۳۹۷؛ ۷۱) (سرلک و اکبری، ۱۳۹۲؛ ۷۷) که در آن از هموارسازی سود و مدیریت سود به عنوان معیارهای کیفیت گزارشگری مالی استفاده شده است هماهنگ می‌باشد، اما با یافته‌های پژوهش (الهلالی، ۲۰۱۶؛ ۳۷۵) مطابقت ندارد. با توجه به نتایج بدست آمده می‌توان اینگونه نتیجه‌گیری کرد که معاملات با اشخاص وابسته در ایران با تئوری مبتنی بر دیدگاه فرصت‌طلبانه سازگار است که نتیجه‌گیری مزبور با نتایج حاصل از پژوهش (شعری و حمیدی، ۱۳۹۱؛ ۴۹) مطابقت دارد. همچنین با یافته‌های پژوهش انجام شده توسط (وولاندری و همکاران، ۲۰۲۲) در اندونزی و پژوهش انجام شده توسط (هو و همکاران ۲۰۱۹؛ ۱۶۱) در چین نیز هماهنگ است.

نتایج این پژوهش به حسابرسان کمک می‌کند تا در شرکت‌های ایرانی که سطح بالاتری از معاملات با اشخاص وابسته دارند، ارزیابی قابل اتکاتر و برآورد منطقی‌تری از ریسک حسابرسی داشته باشند و عملیات حسابرسی را با اثربخشی بیشتری انجام دهند. همچنین سایر استفاده‌کنندگان و ذینفعان نیز می‌توانند با توجه ویژه به سطح معاملات با اشخاص وابسته شرکت‌ها، تصمیم‌گیری‌های اقتصادی مناسب‌تری را اتخاذ کنند.

پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی تأثیر انواع مختلف معاملات با اشخاص وابسته (از قبیل خرید، فروش، دریافت و پرداخت وام و ...) بر معیارهای متفاوت کیفیت گزارشگری مالی، اظهار نظر حسابرس و ارائه گزارش‌های مالی حاوی تحریف مورد بررسی پژوهشگران قرار گیرد. چراکه در همین رابطه نتایج حاصل از پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد انواع مختلف معاملات با اشخاص وابسته، تاثیرهای متفاوتی بر کیفیت گزارشگری مالی، گزارشگری مالی متقلبانه،

اظهار نظر حسابرس، عملکرد شرکت، مدیریت سود و ارزش شرکت دارند؛ این پژوهش‌ها شامل پژوهش‌های انجام شده توسط (آهارونی، وانگ و یوان^۱، ۲۰۱۰)؛ (بایلی^۲، ۲۰۱۶)؛ (برکمن، کول و فوو^۳، ۲۰۰۹)؛ (چن، ژیان و ژو، ۲۰۰۹)؛ (چن، چن و چن^۴، ۲۰۰۹)؛ (فنگ، لوبو، ژانگ و ژائو^۵، ۲۰۱۸)؛ (هنری، گوردون، رید و لاورز^۶، ۲۰۰۷) و (مینگ، ژیان و وونگ^۷، ۲۰۱۰).

- 1 .Aharony, Wang, and Yuan
- 2 .Bailey
- 3 .Berkman, Cole, and Fu
- 4 .Chen, Chen, and Chen
- 5 .Fang, Lobo, Zhang, and Zhao
- 6 .Henry, Gordon, Reed, and Louwers
- 7 .Ming Jian and Wong

منابع

- افلاطونی، عباس. (۱۳۹۲). تجزیه و تحلیل آماری با Eviews در تحقیقات حسابداری و مدیریت مالی، تهران: ترمه.
- حاجیها، زهره و آزادزاده، عادل. ۱۳۹۹. "رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و کیفیت اطلاعات حسابداری: بررسی نقش رفتار فرصت‌طلبانه مدیران." *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۹(۲): ۱۸۷-۲۱۲.
- سرلک، نرگس و اکبری، مینا. ۱۳۹۲. "رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود." *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۷۴(۲۰): ۷۷-۹۲.
- شعری، صابر و حمیدی، الهام. ۱۳۹۱. "شناسایی انگیزه‌های معاملات با اشخاص وابسته." *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۲(۶): ۴۹-۶۴.
- وقفی، سیدحسام؛ سلیمانان، مریم؛ مانیان؛ فرزاد و علی فیاض. ۱۳۹۷. "بررسی رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته با کیفیت افشا، مدیریت سود و سودآوری در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران." *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۲۸(۷): ۷۱-۹۴.

References

- Aharony, Joseph, Jiwei Wang, and Hongqi Yuan. 2010. "Tunneling as an Incentive for Earnings Management during the IPO Process in China." *Journal of Accounting and Public Policy* 29(1): 1-26.
- Bailey, James A. 2016. "Fraud and Related-Party Transactions: Internal Auditors Can Identify Red Flags and Reduce the Risk and Impact of Related-Party Fraud." *Internal Auditor* 73(3): 58-63.
- Beasley, Mark S, Joseph V Carcello, Dana R Hermanson, and Terry L Neal. 2010. *Fraudulent Financial Reporting: 1998-2007: An Analysis of US Public Companies*. COSO, Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.
- Bell, Timothy B, and Joseph V Carcello. 2000. "A Decision Aid for Assessing the Likelihood of Fraudulent Financial Reporting." *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 19(1): 169-84.
- Berkman, Henk, Rebel A Cole, and Lawrence J Fu. 2009. "Expropriation through Loan Guarantees to Related Parties: Evidence from China." *Journal of Banking & Finance* 33(1): 141-56.
- Chen, Donghua, Ming Jian, and Ming Xu. 2009. "Dividends for Tunneling in a Regulated Economy: The Case of China." *Pacific-Basin Finance Journal* 17(2): 209-23.
- Chen, Yenpao, Chien-Hsun Chen, and Weiju Chen. 2009. "The Impact of Related Party Transactions on the Operational Performance of Listed Companies in China." *Journal of Economic Policy Reform* 12(4): 285-97.

- Cheung, Yan-Leung et al. 2009. "Tunneling and propping up: An Analysis of Related Party Transactions by Chinese Listed Companies." *Pacific-Basin Finance Journal* 17(3): 372–93.
- Cheung, Yan-Leung, P Raghavendra Rau, and Aris Stouraitis. 2006. "Tunneling, Propping, and Expropriation: Evidence from Connected Party Transactions in Hong Kong." *Journal of Financial Economics* 82(2): 343–86.
- DeAngelo, Linda Elizabeth. 1981. "Auditor Size and Audit Quality." *Journal of Accounting and Economics* 3(3): 183–99.
- Dechow, Patricia M., and Ilia D. Dichev. 2002. "The Quality of Accruals and Earnings: The Role of Accrual Estimation Errors." *Accounting Review* 77(SUPPL.): 35–59.
- DeFond, Mark, and Jieying Zhang. 2014. "A Review of Archival Auditing Research." *Journal of Accounting and Economics* 58(2–3): 275–326.
- Djankov, Simeon, Rafael La Porta, Florencio Lopez-de-Silanes, and Andrei Shleifer. 2008. "The Law and Economics of Self-Dealing." *Journal of Financial Economics* 88(3): 430–65.
- Dow, Sandra, and Jean McGuire. 2009. "Propping and Tunneling: Empirical Evidence from Japanese Keiretsu." *Journal of Banking & Finance* 33(10): 1817–28.
- Dyck, Alexander, and Luigi Zingales. 2004. "Private Benefits of Control: An International Comparison." *The Journal of Finance* 59(2): 537–600.
- El-Helaly, Moataz. 2016. "Related Party Transactions and Accounting Quality in Greece." *International Journal of Accounting & Information Management* 24(4): 375–90.
- . 2018. "Related-Party Transactions: A Review of the Regulation, Governance and Auditing Literature." *Managerial Auditing Journal* 33(8–9): 779–806.
- Fang, Junxiong, Gerald J. Lobo, Yinqi Zhang, and Yuping Zhao. 2018. "Auditing Related Party Transactions: Evidence from Audit Opinions and Restatements." *Auditing* 37(2): 73–106
- Francis, Jennifer, Ryan LaFond, Per M Olsson, and Katherine Schipper. 2004. "Costs of Equity and Earnings Attributes." *The Accounting Review* 79(4): 967–1010.
- Francis, Jennifer, Ryan LaFond, Per Olsson, and Katherine Schipper. 2005. "The Market Pricing of Accruals Quality." *Journal of Accounting and Economics* 39(2): 295–327.
- Francis, Jere R., Paul N. Michas, and Michael D. Yu. 2013. "Office Size of Big 4 Auditors and Client Restatements." *Contemporary Accounting Research* 30(4): 1626–61.
- Gallery, Gerry, Natalie Gallery, and Matthew Supranowicz. 2008. "Cash-Based Related Party Transactions in New Economy Firms." *Accounting Research Journal* 21(2): 147–66.
- Ge, Wenxia et al. 2010. "Value Relevance of Disclosed Related Party Transactions." *Advances in Accounting* 26(1): 134–41.
- Gordon, Elizabeth A., Elaine Henry, and Darius Palia. 2005. "Related Party Transactions: Associations with Corporate Governance and Firm Value." *SSRN Electronic Journal*.

- Gordon, Elizabeth A, and Elaine Henry. 2005. "Related Party Transactions and Earnings Management." *Available at SSRN 612234*.
- Henry, Elaine, Elizabeth A. Gordon, Brad J. Reed, and Timothy J. Louwers. 2011. "The Role of Related Party Transactions in Fraudulent Financial Reporting." *SSRN Electronic Journal*: 1-39. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=993532.
- Henry, Elaine, Elizabeth A Gordon, Brad Reed, and Timothy Louwers. 2007. "The Role of Related Party Transactions in Fraudulent Financial Reporting." *Available at SSRN 993532*.
- Hogan, Chris E, and Michael S Wilkins. 2008. "Evidence on the Audit Risk Model: Do Auditors Increase Audit Fees in the Presence of Internal Control Deficiencies?" *Contemporary Accounting Research* 25(1): 219-42.
- Hoitash, Rani, Ariel Markelevich, and Charles A Barragato. 2007. "Auditor Fees and Audit Quality." *Managerial auditing journal*. 761-786.
- Hribar, Paul, Todd Kravet, and Ryan Wilson. 2014. "A New Measure of Accounting Quality." *Review of Accounting Studies* 19(1): 506-38.
- Hu, H. W., & Sun, P. (2019). What Determines the Severity of Tunneling in China? *Asia Pacific Journal of Management*, 36(1), 161-184
- Hwang, Nen-Chen Richard, Jeng-Ren Chiou, and Ying-Chieh Wang. 2013. "Effect of Disclosure Regulation on Earnings Management through Related-Party Transactions: Evidence from Taiwanese Firms Operating in China." *Journal of Accounting and Public Policy* 32(4): 292-313.
- Jia, Nan, Jing Shi, and Yongxiang Wang. 2013. "Coinsurance within Business Groups: Evidence from Related Party Transactions in an Emerging Market." *Management Science* 59(10): 2295-2313.
- Jian, M, and T Wong. 2004. "Earnings Management and Tunneling through Related."
- Jian, Ming, and Tak Jun Wong. 2010. "Propping through Related Party Transactions." *Review of Accounting Studies* 15(1): 70-105.
- Johnson, Simon, Rafael La Porta, Florencio Lopez-de-Silanes, and Andrei Shleifer. 2000. "Tunneling." *American economic review* 90(2): 22-27.
- Jorgensen, Bjorn N, and Julia Morley. 2017. "Discussion of 'Are Related Party Transactions Red Flags?'" *Contemporary Accounting Research* 34(2): 929-39.
- Kend, Michael. 2008. "Client Industry Audit Expertise: Towards a Better Understanding." *Pacific Accounting Review* 20(1): 49-62.
- Khanna, Tarun, and Krishna Palepu. 2000. "Is Group Affiliation Profitable in Emerging Markets? An Analysis of Diversified Indian Business Groups." *The journal of finance* 55(2): 867-91.
- Kohlbeck, Mark, and Brian W. Mayhew. 2017a. "Are Related Party Transactions Red Flags?" *Contemporary Accounting Research* 34(2): 900-928.
- Lee, Myung-Gun, Minjung Kang, Ho-Young Lee, and Jong Chool Park. 2016. "Related-Party Transactions and Financial Statement Comparability: Evidence from South Korea." *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics* 23(2): 224-52.

- Lennox, Clive, and Bing Li. 2012. "The Consequences of Protecting Audit Partners' Personal Assets from the Threat of Liability." *Journal of Accounting and Economics* 54(2-3): 154-73.
- Leuz, Christian, Dhananjay Nanda, and Peter D Wysocki. 2003. "Earnings Management and Investor Protection: An International Comparison." *Journal of financial economics* 69(3): 505-27.
- Lev, Baruch, Siyi Li, and Theodore Sougiannis. 2010. "The Usefulness of Accounting Estimates for Predicting Cash Flows and Earnings." *Review of Accounting Studies* 15(4): 779-807.
- Lo, Agnes W Y, and Raymond M K Wong. 2011. "An Empirical Study of Voluntary Transfer Pricing Disclosures in China." *Journal of Accounting and Public Policy* 30(6): 607-28.
- Lo, Agnes W Y, Raymond M K Wong, and Michael Firth. 2010. "Can Corporate Governance Deter Management from Manipulating Earnings? Evidence from Related-Party Sales Transactions in China." *Journal of Corporate Finance* 16(2): 225-35.
- Mitchell Van Der Zahn, J L W, Greg Tower, and Alistair M Brown. 2006. "Auditor Independence, Auditor Specialisation and Earnings Management: Further Evidence from Singapore." *International Journal of Accounting, Auditing and Performance Evaluation* 3(2): 166-93.
- Newton, Nathan J, Dechun Wang, and Michael S Wilkins. 2013. "Does a Lack of Choice Lead to Lower Quality? Evidence from Auditor Competition and Client Restatements." *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 32(3): 31-67.
- Pizzo, Michele. 2013. "Related Party Transactions under a Contingency Perspective." *Journal of Management & Governance* 17(2): 309-30.
- Ryngaert, Michael, and Shawn Thomas. 2012. "Not All Related Party Transactions (RPTs) Are the Same: Ex Ante versus Ex Post RPTs." *Journal of Accounting Research* 50(3): 845-82.
- Schipper, Katherine, and Linda Vincent. 2003. "Earnings Quality." *Accounting horizons* 17: 97-110.
- Thomas, Wayne B, Donald R Herrmann, and Tatsuo Inoue. 2004. "Earnings Management through Affiliated Transactions." *Journal of International Accounting Research* 3(2): 1-25.
- Vanstraelen, Ann. 2000. "Impact of Renewable Long-Term Audit Mandates on Audit Quality." *European Accounting Review* 9(3): 419-42.
- Wulandari, Trisninik R, Doddy Setiawan, and Ari K Widagdo. 2022. "Related Party Transactions and Firm Value in Indonesia: Opportunistic vs. Efficient Transactions." *Risks* 10(11).

COPYRIGHTS

This is an open access article under the CC BY-NC-ND 4.0 license.